

A harmadik állomás

Rendhagyó módon kezdődött és rendhagyó módon folytatódott Bágyi Bencze Jakab pályája. Hatvanon jóval túl van, s még csak a harmadik kötetnél tart. Azonban nem singgel mérik a költőt és arasszal a polcokra felsorakoztatott életműveket. Szerzője válogatja. Mondhatni már indulása idején „kész” költő volt. Ha emlékeim nem csalnak, valamikor a múlt évszázad nyolcvanas éveire letelepedtem, láttam viszont néhány korábban általam is olvasott versét az *Igaz Szóban*. Ez azt jelentette, hogy az akkor 22-23 éves fiatalember átment Székely János szűrőjén. Ezzel bizony rang is járt akkortájt, egy, még az *Utunk*nál is magasabb fokozatot jelentett, pedig az sem volt semmi, hiszen ott a kiméretlen udvarias Székely János ellentéte, a vitriolos nyelvű K. Jakab Antal irtotta a poétává lévendőket, letörve bennük az ifjonti hevületet, s hogy tűnjön el közülük a „fűz”, hogy csak az legyen képes megülni az irodalmi gebéket, akiben valóban nagy a szufla és jelentős a talentum. B. B. J. az *Utunk*ot már korábban bevette volt, s nemcsak a hátsó oldalon – a *Levélváltás helyett* című rovatban –, hanem a belső laptestben is publikált. Szóval – úgy melleleg a sokadik *Iffjúmunkás*-beli megjelenésen is túl – minden megadatott számára, és úgy tűnt, hogy „rendes” költővel van dolgunk.

Már-már összeállni látszott a Forráskötete is akkortájt. Viszont a könyves debütálás elmaradt. Mint oly sokaknál, s csak jóval a rendszerváltás után jelenhetett meg az akkor összeválo-

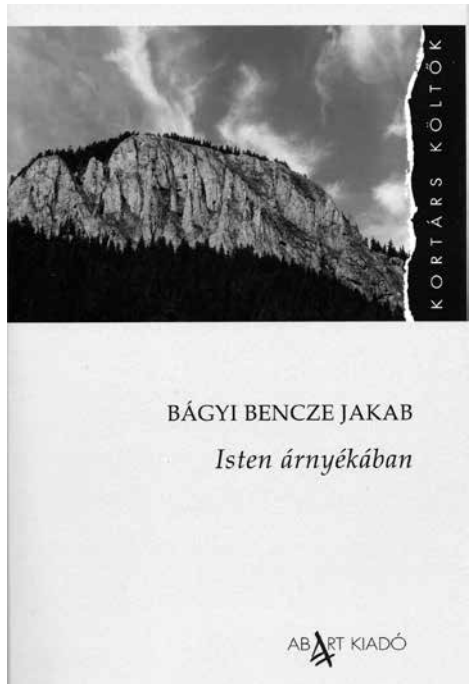
gatott, némiképp kibővített verssor. Az *Erdélyi kolosszus* 1992-ben jelent meg – félig-meddig magánkiadásban –, s bár akkor még nagyobb becsülete volt a versbe szedett szónak (is), eléggé visszhangtalan maradt. A második kötetre ezt követően további négy évet kellett várni. A szerző időközben új foglalkozást és másikat tartózkodási helyet választott egy időre. Újságíróként vállalt munkát a magyar fővárosban. A *vér ingajárat*a a Kráter Kiadó gondozásában jelent meg 1996-ban. Ez a kráteres könyvsorozat akkortájt elsősorban azokat próbálta lehetőséghez juttatni, akik „rosszul”, „későn” vagy „sehogy sem” indultak. Szintén egy szerény kis könyvecske volt, de tartalmazta, hozta ez is azt a sajátos hangulatot, amelyet már B. B. J. szórványos közlései jóvoltából megszokhattunk. Valamikor a múlt rendszer végén írta róla Egyed Péter, hogy tipikus „dalköltő”, hiszen első olvasáskor is feltűnt, hogy a szerző a szép hangzásra, „a szép magyar beszédre”, a mondhatóságra törekszik – ahogyan Kányádi Sándor is írta, vallotta, hogy „a vers az, amit mondani kell” –, és szívesen használta a formát. Magyarosan, hangsúlyosan verselt, ha kellett, de uralta a klasszikus versmódot – előszeretettel írt időmértékes költeményeket –, a szonett, a triolett, a „rendhagyó szonett”, a haiku köntösében úgyszintén.

Bágyi Bencze Jakabnak kezdettől fogva megvoltak a kedvenc témái: az útra indító szülőföld, a szerelem, a család, a kisebbségi sors, a falu világa, a

keleti gyökerek, a lázadás és az Isten-keresés. Hozza, sodorja magával ezeket a „vershelyzeteket”, olykor (hely)történeti témákat is érint (Batthyány Lajos mártíromsága, Bágyi Török János és hitvese vértanúsága). Egyfajta közéleti költészet is, amelyet nem hagy érintetlenül a szomszédságunkban dúló testvérháború sem.

Minden rendben van ebben a könyvben, még akkor is, ha érezni egyes motívumok „átszivárgását” a múltból (*Rövid visszapillantó a huszadik századra, Cigánylány-ballada*). A lovak minden alkotói korszakában jelen voltak. Akárcsak a tulipánok. Az Isten-keresés mellett ott a Szűz Mária-kultusz, amelyben a főalak átlényegül (*Álom Erdély fölött*). Ezt olvasván nem álljuk meg azt, hogy ne idézzünk pár gyönyörű sort: „hadd rebbenjen bú és bánat / napestétől virradatig, / halált űző ritmusa még / tartson ki az alkonyatig, / s onnan is sok pirkadatig, / kaputól a kopjafáig, / láztól boldog sápadásig, / add meg nekünk, Máriánk.” Ezt még Ferenczes István sem írhatta volna szebben, holott ő katolikus. Szóval B. B. J. felekezetek fölötti, ökumenikus tud lenni, „összmagyar”, olyan hitet „gyakorol” a költészete által, amely az ősmagyar hitvilágot sem tagadja.

Ha már Ferenczest emlegettük, akkor nyugodtan kimondható, hogy olyan költővel van dolgunk, aki a második és részben a harmadik Forrás-nemzedék székelyföldi indíttatású, falusi gyökerrű alkotók – Király László, Magyarai Lajos, Farkas Árpád, Ferenczes István – egyenesági leszármazottja. Hogy voltak s hogy vannak ma is idegen hatások, amelyek érintik?... Szükség van rájuk! Sok függ az olvasottságtól, az épp kedvelt külföldi alkotók verseitől, a

prózától, az elsajátított szakirodalomtól és a filozófiai vagy az eszmetörténeti írásoktól. Ennél mi sem természetesebb. Másnál is így működik a „dolog”. Addig élünk, vagyunk, leszünk, míg felfogjuk és képesek vagyunk valamilyest tükrözni a világ által bennünk tovahullámzó érzéseket. Ilyen szempontból nem kell féltetni szerzőnket, a hangja megvan, immár több évtizede szól. Hol teljesen elhalkulva, de fel-fel erősödve időnként. Nem olyan, mint a *Pillangó a havon* című vers „hőse”: „egy pillangó szállt rá a napsütötte, / végtelenbe merült hómezőre, / mint vakmerően lázadó kamasz, / hirdetve, hogy itt van a tavasz... / és látni véltük, hogy a tél haván, / mintha zöld láng villant volna át...”

Néhány udvarhelyszéki költőtársával *A Vers* címmel „önkiadott” füzetet üzemeltetett, amely valóban úgy terjedt, ahogy a múlt század nyolcvanas éveit

ben a szamizdat: kézről kézre, zsebből zsebbe. Egy ideje jól kihasználja a világháló, a közösségi média lehetőségét is, ahol majdnem azonnal látja, érzékeli az olvasók reakcióit. Egyáltalán nem elhanyagolható ez a médium, a virtuális világ, amely alakítja az olvasási szokásainkat és további utakat nyit meg alkotónak és felhasználónak egyaránt.

Igaz ugyan, hogy mindeddig ez a mostani kötet a legterjedelmesebb, de még ez is kevés. A nagy témák tovább írhatók, kibonthatók, akár csak a ballada-kezdemények. Megírható verselmény pedig rengeteg! Ha éberrel figyel bennünk a költő. Az sem ártana meg a szerzőnek, ha visszatérne az abbahagyott/elhagyott területekre. Nincs ugyan biztos magyarázat a lét nagy kérdéseire, de érdemes keresni ezt-azt a versek által. Most, amikor egy

jól célzott SMS ütősebb egy hősköltéménynél. Most is! Nagyobb merítésű, ciklusokba szedett, a keletkezés dátumával megjelölt kötetekre vágyik az olvasó, hogy apadjon benne némiképp a hiányérzet...

Arról nem is szóltunk, hogy Bágyi Bencze Jakab már évtizedekkel ez előtt feltalálta a „félperces” novellát. Azokból is jó lenne látni egy csokrot. Képzeljük el, hogy kétszáz oldalon mennyi elférne belőlük! Mert félelmetesen telik az idő, ahogy a címadó versben is utal rá: „torz fény vakít és mind erősebb: / Isten árnyéka egyre gyérebb”. Túllépett a szerző a harmadik állomáson, jöhetne még sok-sok stáció. Biztatás gyanánt mondjuk: „Lehet, mert kell!” Rajta múlik.

Simó Márton